

ACTE D'INVESTIDURA DE
DOCTORA HONORIS CAUSA

DE LA SENYORA

MARIA TERESA CODINA I MIR

UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL DE CATALUNYA

AULA MAGNA, 5 DE JUNY DE 2018

ACTE D'INVESTIDURA DE
DOCTORA *HONORIS CAUSA*

DE LA SENYORA

MARIA TERESA CODINA I MIR

UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL DE CATALUNYA

AULA MAGNA, 5 DE JUNY DE 2018

Juny de 2018

Edita:

Servei de Publicacions de la Universitat de Vic -
Universitat Central de Catalunya
C. de la Sagrada Família, 7. 08500 Vic
www.uvic.cat

Disseny:

Eumo_dc

Caplletra de la coberta:

Montserrat Rierola

Impressió:

Artyplan

SUMARI

7

ACORD DEL CONSELL DE DIRECCIÓ DE LA UNIVERSITAT DE VIC -
UNIVERSITAT CENTRAL DE CATALUNYA I DEL PATRONAT DE LA FUNDACIÓ
UNIVERSITÀRIA Balmes de concessió del títol de
DOCTORA *HONORIS CAUSA* A LA SRA. MARIA TERESA CODINA I MIR

9

APADRINAMENT DE LA DOCTORANDA
DR. EDUARD RAMÍREZ I BANZO

11

LAUDATIO DE LA SRA. MARIA TERESA CODINA I MIR
DR. JOAN SOLER I MATA

29

AGRAÏMENT PEL RECONeixEMENT
SRA. MARIA TERESA CODINA I MIR

39

PARLAMENT DEL RECTOR
DR. JORDI MONTAÑA I MATOSAS

45

LA MEDALLA DE DOCTOR/A *HONORIS CAUSA*

46

LA MEDALLA DE DOCTOR/A DE LA UVIC-UCC

47

LA CAPLLETRA DE LA DOCTORA *HONORIS CAUSA*

**SCIENTIAE PATRIAEQUE
IMPENDERE VITAM**

UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL DE CATALUNYA

ACORD DEL CONSELL DE GOVERN DE LA UVIC-UCC
DE CONCESSIÓ DEL TÍTOL DE DOCTORA *HONORIS CAUSA*
A LA SRA. MARIA TERESA CODINA I MIR

El Consell de Govern de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya, a proposta de la Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes, va acordar el dia 20 de febrer de 2018 d'elevat al Patronat de la Fundació Universitària Balmes la proposta de concessió del títol de Doctora *Honoris Causa* per la UVic-UCC a la Sra. Maria Teresa Codina i Mir per la seva tasca com a mestra, per l'impuls que imprimí a la renovació pedagògica i la formació dels mestres, i pel compromís amb el dret a l'educació, la igualtat d'oportunitats i la millora de l'educació de Catalunya.

ACORD DEL PATRONAT DE LA FUNDACIÓ UNIVERSITÀRIA BALMES
D'APROVACIÓ DEL TÍTOL DE DOCTORA *HONORIS CAUSA*
PER LA UVIC-UCC A LA SRA. MARIA TERESA CODINA I MIR

El Patronat de la Fundació Universitària Balmes, a proposta del Consell de Govern de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya, en sessió ordinària celebrada el dia 8 de març de 2018, va aprovar la concessió del Doctorat *Honoris Causa* a la Sra. Maria Teresa Codina i Mir.

APADRINAMENT DE LA DOCTORANDA

Dr. Eduard Ramírez i Banzo

Degà de la Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Com a degà de la Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes, em correspon i tinc el goig de fer l'apadrinament de la senyora M. Teresa Codina i Mir atenent la proposta d'atorgar-li el títol de Doctora *Honoris Causa* per la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya. En nom de la Facultat i de tants i tants professionals de l'educació, vull expressar l'agraïment a la Dra. Codina pel treball constant, persistent i de gran influència per la societat en l'àmbit de l'educació. Moltes gràcies!

Proposant la concessió del doctorat *honoris causa* a la senyora Maria Teresa Codina, la Facultat d'Educació Traducció i Ciències Humanes i la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya pretenen fer un reconeixement a la seva persona, però també al conjunt de la professió, a la vocació, l'exercici i la pràctica de mestra.

Conversant amb Maria Teresa Codina, vaig conèixer personalment a qui coneixia només a través dels seus textos. Fidel a la seva manera de pensar honesta i clara, s'ha dedicat en cos i ànima al servei de l'educació, conseqüent amb el moment i amb la lluita que li ha tocat de viure, convertint els problemes en oportunitats de canvi i de renovació.

Ens va obrir la porta i ens va dedicar un somriure gens forçat. Valenta i decidida, qui ha estat referent i impulsora de la renovació pedagògica durant el franquisme, ens va convidar a passar. D'entrada i sense pretendre-ho, ja ens va confiar la seva discreció i humilitat, i ens va avançar que no era mereixedora del reconeixement que se li proposava. D'abnegada senzillesa, ens diu "Mai no he treballat sola, sempre en equip", i en parla amb l'admiració i la força que et dona la bona companyonia. És, doncs, a aquest equip i a l'impuls renovador d'una generació de mestres que van transformar l'escola catalana a qui també volem reconèixer amb aquesta distinció i reclamar-ne la projecció cap al futur.

Gràcies a vosaltres, el camí ha estat més fàcil per als que hem vingut després, i també gràcies a la vostra lluita sabem que els canvis són pos-

sibles. I ens va bé recordar-ho en uns moments com els que ara ens toca viure. La vostra força i persistència és un gran referent i ens comprometem a seguir-ne la traça.

Fer de mestra no va ser, d'entrada, la seva primera opció: "Jo era la gran d'onze germans i els havia fet repàs a tots... No volia fer de mestra! Però m'hi varen convidar des de casa. I va ser veient com treballaven altres mestres que vaig creure que podria contribuir a prestigiar la professió, sense pretendre-ho".

"Que allò que faig serveixi a algú que ho necessita" diu. El seu testimoni de lluita pel dret a l'educació i a la igualtat d'oportunitats és constant, clar i contundent. L'ofici de mestra és un ofici de servei, de cura, d'acompanyament. La mirada sempre atenta als sectors més desafavorits, conscient de la importància de la lluita veïnal per millorar la vida als barris, per millorar la qualitat educativa i la qualitat de vida de les persones, sobretot en edat de creixement. Un infant l'educa la tribu. En són testimoni els seus projectes de vida i les seves publicacions.

Conversant amb la Maria Teresa s'entreveu fàcilment la seva sòlida formació humanística i pedagògica. "El mestre ha d'aprendre de l'actitud de l'alumne", diu, i s'endevina una manera d'entendre la formació, fent de la mirada i l'observació constant de l'infant, el gran pal de pallar. Diu: "Els mestres aprenen didàctica i pedagogia detectant les fortaleses i necessitats de cada infant, i adaptant-s'hi com a professionals". Vet aquí la traça de l'exercici que rau, com diu ella, a saber identificar els punts forts de cada infant. És, doncs, en la formació dels mestres on rau també la preocupació de la Maria Teresa, conscient que és en la formació on cal posar la mirada.

L'abast de l'experiència de la Maria Teresa traspua en cada gest i en cada paraula. La seva manera de fer i de ser fa visible la mestra que porta dins. D'admirable senzillesa. Dona sàvia. Sense voler destacar, sense cap pretensió, sense pretendre res... D'admirable humilitat i valentia.

La Dra. Codina és una mestra exemplar per als nostres estudiants i per al nostre professorat, i volem que el seu treball, els seus assoliments i la influència de la seva tasca siguin coneguts i tinguts com a referents. És per aquesta raó que considerem un gran encert la proposta d'investir-la doctora *honoris causa* per la nostra Universitat.

Gràcies, Mestra!

MARIA TERESA CODINA I MIR

LAUDATIO EN LA SEVA INVESTIDURA COM A DOCTORA HONORIS CAUSA DE LA UNIVERSITAT DE VIC – UNIVERSITAT CENTRAL DE CATALUNYA

Dr. Joan Soler i Mata

Departament de Pedagogia – Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes
de la UVic-UCC

Presentació: significat de l'acte

Em considero privilegiada d'haver pogut viure a ple pulmó i haver tingut l'ocasió de fruir fent de mestra en una i altra banda de l'escalat social. I, a més a més, d'haver experimentat en pròpia pell l'esforç, sovint poc eficaç, d'escurçar l'allunyament entre la política educativa i el dia a dia a l'escola. Més d'una vegada he constatat i lamentat el desconeixement recíproc entre l'una i l'altra d'aquestes ribes.

Tant de bo que els diversos camins recorreguts en l'àmbit de l'educació condueixin a reduir distàncies entre infants i a difuminar contrastos entre cultures, de manera que aviat les diferències deixin de ser inhumanes i arribin a ser enriquidores! (M. Teresa Codina, 2007)¹

Ser MESTRA, una mestra amb majúscules, hauria de ser un motiu més que suficient, gairebé un deure, perquè una universitat com la nostra, que també és la casa dels mestres, atorgués el Doctorat *Honoris Causa* a una persona que ha dedicat una llarga trajectòria personal i professional a l'educació dels infants i adolescents, per acompanyar-los en el camí de fer-se grans i ajudar-los a créixer. Avui acomplim aquest deure en la persona de la mestra Maria Teresa Codina, la “maestra en las dos

1. CODINA, M. T. *Educar en temps difícils. Escola Talitba, 1956-1974*. Vic: Eumo Editorial, 2007, p. 415.

orillas”² i “una mestra coherent i compromesa”, com s’hi han referit en diferents publicacions.

La trajectòria personal i professional de Maria Teresa Codina s’emmarca plenament en l’evolució de l’educació del segle XX a Catalunya, en la qual té, a més, un protagonisme destacat. Tant ella com la generació de mestres a la qual pertany van impulsar la segona onada de la renovació pedagògica a Catalunya que té les arrels i els fonaments en la pedagogia activa i el moviment de l’Escola Nova del primer terç del segle XX i que va projectar l’educació catalana vers els canvis profunds que van caracteritzar la transició i l’etapa democràtica del darrer quart del segle passat. Maria Teresa Codina va protagonitzar moments importants com la fundació de l’escola Talitha i, més endavant, de l’Escola de Mestres Rosa Sensat, el treball educatiu al barri de Can Tunis i l’impuls de reformes des de l’administració educativa. La formació dels mestres i el treball en equip són dues constants en tots aquests moments.

A més del mèrit principal de ser mestra, els mèrits acumulats per Maria Teresa Codina al llarg d’una intensa i extensa vida que ja ha sobrepasat el llindar dels noranta-un anys són un aval extraordinari per al reconeixement acadèmic de *Doctora Honoris Causa*. Un reconeixement que, més enllà de l’acte d’avui, podem fer extensiu a tota una generació de mestres, sovint anomenada generació pont, que va pilotar la segona onada de la renovació pedagògica del segle XX a Catalunya i va entroncar amb el millor de la generació anterior i de les generacions futures.

Una sòlida formació humanística i pedagògica

Al mateix temps, era conscient de la meua manca de preparació en el camp pedagògic: ni els estudis de magisteri me n’havien proporcionat ni havia contactat amb les escoles de reconeguda qualitat pedagògica del temps de la República. (M. Teresa Codina, 2007)³

Maria Teresa Codina i Mir va néixer a Barcelona el 6 de març de 1927 en el si d’una família catòlica, amb el pare metge cardiòleg i la mare de-

2. BISQUERRA, R. “Maria Teresa Codina, maestra en las dos orillas”, *Cuadernos de Pedagogía*, núm. 250, setembre 1995, p. 8-13.

3. CODINA, M. T. *Educar en temps difícils. Escola Talitha, 1956-1974*, p. 24.

dicada a cuidar una nombrosa descendència de la qual ella era la filla gran. Educada en una escola religiosa i vivint l'adolescència i joventut en plena postguerra, va acabar els estudis de Batxillerat l'any 1946 i va obtenir un diploma superior en llengua francesa l'any següent. Malgrat no sentir cap vocació inicial per ser mestra, sinó tot al contrari, va aconseguir el títol de mestra de primera ensenyança l'any 1951 i la llicenciatura de Filosofia i Lletres en l'especialitat de filologia clàssica l'any 1952.

Després d'iniciar-se en la traducció dels clàssics a la Fundació Bernat Metge, s'adona que allò no és el que l'omple de veritat i viatja a França per estudiar i treballar durant el curs 1953-54. Primer fa estada a Lille i més tard, i sobretot, a París – “un temps fort i dels més decisius en la meva formació” – on va estudiar al Centre d'Études Pédagogiques (CEP) sota la direcció de Pierre Faure (1904-1988) i també va seguir un curs de pedagogia i un curs d'estudis de textos clàssics a la Sorbonne. El jesuïta Pierre Faure dirigia el CEP des de 1938 i havia fundat la prestigiosa revista *Pédagogie* (1945). Els seus referents pedagògics s'arrelaven en Seguin, Montessori, Mounier, Lavelle i també en Héléne Lubienska (1895-1972), deixeble directa de Maria Montessori a qui Faure va conèixer i amb qui va col·laborar a partir de 1940. El missatge que “cada persona és única i actriu de la pròpia construcció i la pròpia formació” impregnava la concepció de l'educació personalitzada i comunitària que va influir notablement en Maria Teresa Codina. A París també va resseguir en directe les petjades de l'anomenada nova teologia francesa en la qual obrien nous camins de renovació eclesial Henri de Lubac, Yves Congar, Marie-Dominique Chenu, Jean Daniélou, Louis-Joseph Lebret i Yves de Montcheuil, influents en el futur Concili Vaticà II i referents del catolicisme progressista que va penetrar en els sectors més avançats de l'Església a Catalunya. Dos mesos de pràctiques d'ensenyament individualitzat a l'École Expérimentale de Ponthieu van completar una sòlida formació pedagògica, impregnada d'esperit renovador, en el país veí.

El retorn a Barcelona va coincidir amb l'inici dels estudis de Pedagogia a la Universitat de Barcelona. S'hi va matricular el curs 1954-55 i allà va coincidir amb Marta Mata, que la va connectar amb la realitat educativa i, sobretot, amb la història de l'educació i la renovació pedagògica-

ca del primer terç del segle xx. Aquest nou horitzó va ser més atractiu que els estudis, excessivament teòrics i descontextualitzats, de la nova llicenciatura, que va abandonar per treballar al Colegio Internado La Molina, dirigit per Jordi Galí Herrera, fill del pedagog Alexandre Galí. Era un centre fundat l'any 1947, entre un internat suís a la muntanya i una *public school* anglesa, que Galí va dirigir des de l'any 1951 fins que va obrir l'escola Sant Gregori a Barcelona. L'estada de Maria Teresa Codina, durant el curs 1955-56 i els dos estius anterior i posterior, en aquesta escola, van suposar l'obertura definitiva cap a la pedagogia i l'acció educativa entesa de manera rigorosa i científica: "Allí és on vaig descobrir la profunditat de la relació alumne-mestre, on vaig fer l'experiència forta de treball en equip, que fins aleshores només coneixia indirectament o en teoria: precisar i compartir els objectius prioritaris, elaborar criteris, implicar-se –cadascú segons la seva funció– en el plantejament i la solució dels problemes, diferenciar el que és vinculant del que depèn del matís personal, distribuir i assumir responsabilitats amb visió d'escola".⁴

L'impuls de la renovació pedagògica durant el franquisme

Haviem de parlar, de discutir, veure a què s'arribava; la discussió no s'acabava fins que no s'havien aconseguit concretar els aspectes o punts en què tothom estava d'acord. No es tractava de prendre opcions per criteris de majoria o minoria, sinó d'arribar al punt en què hi havia unanimitat; és a dir, tenir en compte tots els punts de vista i, a partir dels criteris ja acordats, aconseguir trobar el que tots compartíem o estàvem disposats a compartir: arribar a un acord –potser de mínims– que no produeix ni guanyadors ni perdedors. (M. Teresa Codina, 2007)⁵

Aquesta citació, entre moltes altres, dibuixa perfectament "l'escola en equip", un dels pilars de Talitha –que vol dir "nena" en arameu–, l'escola que Maria Teresa Codina va fundar a Barcelona l'any 1956. És una fita important en el moviment de renovació pedagògica que, durant el franquisme, es vertebrava a l'entorn de dues finalitats: la millora

4. CODINA, M. T. *Educar en temps difícils. Escola Talitha, 1956-1974*, p. 25-26.

5. CODINA, M. T. *Educar en temps difícils. Escola Talitha, 1956-1974*, p. 137.

de l'educació a través de la recuperació de la tradició pedagògica catalana anterior a 1939 i la reconstrucció democràtica de Catalunya. Aquella experiència pedagògica d'una escola privada amb vocació de servei públic, com altres que sorgiren durant les dècades de 1950 i 1960, va anar canviant el fosc panorama educatiu que el franquisme va propiciar en eliminar la riquesa de les experiències pedagògiques republicanes. A l'escola Talitha, sota el lideratge pedagògic i humà de Maria Teresa Codina, s'hi va aplegar un equip de persones i mestres que, en els anys següents, marcava fortament l'evolució de l'educació a Catalunya. Els noms de Maria Antònia Canals, Marta Mata, Maria Teresa Fort, Anna Maria Roig, Montserrat Piera, Pilar Benejam o M. Eulàlia Valeri configuren una llista incompleta d'aquesta generació de mestres en la qual, sense cap mena de dubte, Maria Teresa Codina ocupa un lloc rellevant. Ella mateixa explica i analitza aquesta experiència educativa que va durar divuit cursos escolars, des del curs 1956-57 fins al 1973-74, en un llibre editat per Eumo i presentat a Barcelona per Antoni Tort l'any 2007: *Educar en temps difícils. Talitha, 1956-1974*.

Talitha tenia un ideari pedagògic fonamentat en els principis de la pedagogia activa i construït de manera reflexiva en les sessions de treball i de formació de l'equip de mestres. Sota el lema de l'educació integral, l'activitat de l'escola estava orientada envers el respecte a la individualitat, concretat en la pràctica de l'atenció individualitzada que volia dir el desenvolupament màxim de les capacitats de cada alumne i de tots els alumnes. Un altre pilar del projecte educatiu va ser la relació entre responsabilitat i llibertat que va impregnar les relacions mestre-alumne i la vida de l'escola en el seu conjunt. De manera coherent amb l'educació per a la vida que postulava el moviment de l'Escola Nova, el contacte directe amb la realitat en la construcció del coneixement i el tractament de la llengua materna i de la cultura catalana van ser uns altres punts forts que van caracteritzar l'estil educatiu de Talitha.

Al costat d'un projecte educatiu nou i diferenciat s'hi va assajar un model participatiu de gestió en el qual la relació amb les famílies va esdevenir una peça indispensable i on, amb ple respecte de la individualitat i la diferència, es va posar en pràctica un sistema de quotes adaptat a les possibilitats de cada família. Es tractava d'aplicar el principi de

l'escola com a servei i oberta a les diferents possibilitats econòmiques que tan bé va saber interpretar Josep M. Bas.⁶

En l'aplicació d'aquest model de gestió i en altres aspectes importants de la vida de l'escola, Talitha va estrènyer les relacions amb l'escola Costa i Llobera. Aquest procés d'acostament i col·laboració amb altres escoles va contribuir a crear una veritable xarxa de centres que, l'any 1967, es va constituir formalment en Coordinació Escolar, un veritable moviment d'escoles privades amb vocació de servei públic que va protagonitzar i impulsar una part molt important del moviment de renovació pedagògica fins a la transició democràtica.

“Totes les coses tenen el seu temps i crec que Talitha, en el procés que havia seguit, havia cobert el seu”. Al final del procés, que Maria Teresa Codina explica amb detall en el llibre sobre la història de l'escola, havien aparegut desavinences fortes dins l'equip. El curs 1973-74 fou el darrer de Maria Teresa Codina a Talitha i, de fet, també va ser el darrer de Talitha que, a partir d'aquell moment, va passar a ser l'escola Orlandai. La reflexió personal, lúcida i en forma de balanç, és ben aclaridora: “L'Escola Talitha va ser un projecte molt dens: no estava enfocat com a experiència, que comportaria una actuació impersonal, esporàdica, amb data de caducitat. El projecte Talitha estava plantejat per ser viscut amb el sentit que tenia per ell mateix. L'atenció a la realitat, que n'era un dels punts forts, ens va dur a trobar-nos davant de situacions que en aquell moment resultaven noves: entre elles, l'obertura econòmica, la diferenciació d'àmbits i responsabilitats en la formació religiosa i el respecte per les diferents actituds i creences, l'intent d'avançar –juntament amb l'Escola Costa i Llobera– en el terreny de la coeducació. (...) Amb el senzill fer i desfer de cada dia obríem camins a la renovació de l'escola”.⁷

La preocupació per la millora de la formació dels mestres

En aquest entorn de mestres desitjosos de formació, aviat la Marta Mata va fer un paper important, tant per les seves aportacions com per les facilitats que sempre estava

6. Vegeu: DARDER, P.; BAS, J. M.; CODINA, M.T. *En torno a una experiencia de financiación escolar*. Barcelona: Nova Terra, 1968.

7. CODINA, M.T. *Educar en temps difícils. Escola Talitha, 1956-1974*, p. 412-413.

disposada a oferir a partir de la casa de Saifores que, a més, permetia contactar amb la seva mare mestra, Àngels Garriga. Pel que fa a formació, a Talitha ens eren bàsiques les converses quinzenals amb el senyor Galí que es van ampliar i progressivament van deixar de respondre a qüestions concretes d'alguna escola per passar a tractar temes educatius d'abast més ampli, amb mestres d'escoles en situacions semblants. (M. Teresa Codina, 2009)⁸

Ja hem esmentat que l'activitat educativa desenvolupada a l'escola Talitha va obrir la porta a la col·laboració i el treball conjunt amb altres escoles i mestres i a la constatació d'una absoluta necessitat de millorar la formació dels mestres en el context de les dècades de 1950 i 1960: "La formació dels mestres i la necessitat de trobar i de coordinar un tipus de funcionament que dugués a la capacitació professional i a la gratificació personal de cada un dels mestres, eren dos objectius prioritaris".⁹ D'aquestes relacions personals, de la col·laboració i de les necessitats comunes en va sorgir un equip de set persones del qual Maria Teresa Codina formà part i que, sota el lideratge de Marta Mata, va fundar l'Escola de Mestres Rosa Sensat l'any 1965. Com que l'empremta personal és molt important en totes aquestes iniciatives, és convenient recordar els altres cinc noms propis: Maria Antònia Canals, que dirigia l'escola Ton i Guida fundada l'any 1962, després d'uns anys de mestra a Talitha; Jordi Cots, que dirigia l'escola Thau fundada el 1963; Pere Darder, director de l'escola Costa i Llobera fundada el curs 1958-59; Enric Lluch, també de Costa i Llobera, i Anna Maria Roig, mestra de Talitha. No hi ha dubte que eren noms propis de mestres forjats en la col·laboració entre escoles properes i amb fortes conviccions pedagògiques i lligams personals entre ells.

L'Escola de Mestres Rosa Sensat va sorgir de la conjunció entre la voluntat de l'equip fundador, la necessitat de formació i, també, l'experiència prèvia acumulada durant uns anys de trobades de mestres, reu-

8. CODINA, M.T. (2009). Document titulat "Sessions de Pedagogia" datat a Barcelona el 9 de juny de 2009 amb motiu d'una trobada de mestres participants en les esmentades sessions de formació que van tenir lloc entre 1963-1967. Font: Arxiu Rosa Sensat. Carpeta "Sessions de Pedagogia".

9. CODINA, M.T. *Educar en temps difícils. Escola Talitha, 1956-1974*, p. 251.

nions a Saifores, cursos al domicili particular d'Alexandre Galí, relacions amb Artur Martorell, estudis pedagògics a la Institució Cultural del CICF, Sessions de Pedagogia, etc. Van ser experiències en les quals es va promoure un model de mestre compromès en la millora de l'educació, el país i la renovació de l'escola, col·laborador en el treball d'equip, amb inquietud intel·lectual i àvid de formació i coneixement.

L'entitat, nascuda com a Escola de Mestres i avui convertida en Associació, ha estat clau per renovar i impulsar la formació permanent dels mestres a través de cursos, jornades, grups de mestres i, de manera especial, a les Escoles d'estiu, la primera de les quals es va celebrar l'any 1966, i a través de les revistes *Perspectiva Escolar* i *In-fàn-ci-a*, en les diferents versions.

Aquesta fita, que és clau per entendre el procés de renovació pedagògica posterior, simbolitza clarament l'enllaç d'aquesta onada renovadora amb el clima pedagògic de la Segona República a través de la relació entre la nova generació de mestres i alguns noms il·lustres de la generació anterior (Alexandre Galí, Artur Martorell, Àngels Garriga, Angeleta Ferrer, etc.). La publicació col·lectiva en la qual va participar activament Maria Teresa Codina, *La renovació pedagògica a Catalunya des de dins (1940-1980)*, constitueix una mostra d'això que acabem de ressenyar.¹⁰

La lluita pel dret a l'educació i la igualtat d'oportunitats

Només a partir de la presa de consciència de la situació per part dels sectors de la societat que, en definitiva, som els causants de la marginació, només a partir d'una voluntat política dels nostres governants de progressar cap a realment una escola al servei de tots, d'un enfocament de l'educació com a atenció als alumnes de forma individualitzada, com a persones, es pot començar a pretendre que l'escola redueixi fins a l'anul·lació la seva vessant cap a la marginació i desplegui la vessant cap a la sociabilitat. (M. Teresa Codina, 1988)¹¹

10. CANALS, M. A. et al. *La renovació pedagògica a Catalunya des de dins (1940-1980). Fets i records*. Barcelona: Ed 62/Rosa Sensat, 2001.

11. CODINA, M. T. "L'escola en el vèrtex entre la sociabilitat i la delinqüència". Comunicació presentada a les Jornades "Justícia i canvi social: el futur de la justícia". Document no publicat. Barcelona, desembre de 1988.

El curs 1974-75 Maria Teresa Codina enceta una nova etapa a l'escola de Patronat Nostra Senyora del Port a la Zona Franca de Barcelona: "Haig de reconèixer que, professionalment, el canvi de realitat va ser brutal, però al mateix temps enormement gratificant per l'espontaneïtat i la humanitat que s'hi respirava". No només hi va a treballar, sinó que viu al barri de Zona Franca. Allà coneix Basilio González, mestre a la mateixa escola i president de l'Associació de Veïns, amb qui estableix una estreta relació de col·laboració per millorar l'educació en els sectors més desfavorits de la ciutat.

Basilio González Muñoz havia nascut l'any 1941 a Arevalillo (Ávila). L'any 1966 arriba a Barcelona i aterra a les barraques del Camp de la Bota, al límit del districte barceloní de Sant Martí amb Sant Adrià del Besós, on el pare Francesc Botey havia iniciat el curs 1963-64 el projecte de l'Escola Pia de Pequín.¹² Després es va traslladar al sector de barraques de Can Valero a Montjuïc i es va implicar amb els veïns del barri de la Zona Franca. Inconformista, lluitador incansable i compromès, la seva és una "pedagogia de combat" forjada en la lluita del moviment veïnal per millorar els barris i, sobretot, amb l'objectiu d'oferir noves oportunitats als infants i adolescents de Can Tunis. Va morir a Barcelona el 25 de juny de 2017.¹³

Des de l'Associació de Veïns del barri Nostra Senyora del Port, els dos mestres, Teresa Codina i Basilio González, van impulsar la creació de l'Institut de Batxillerat Casa Antúnez, que obria noves expectatives d'estudis als adolescents del barri. Ella hi va fer de cap d'estudis.

L'any 1977, l'Ajuntament de Barcelona, en temps de l'alcalde Josep M. Socias Humbert, vol desenvolupar un projecte d'actuació integral (vivenda, sanitat, educació i serveis socials) a la zona de Can Tunis de Barcelona, un barri marginal de població majoritàriament gitana. La comunitat gitana coneixia la professora de l'Institut, perquè deixava material escolar per dibuixar als infants gitanos que rondaven per l'entorn del centre i alguns diumenges els portava a visitar la ciutat i, especial-

12. Vegeu: MONFERRER, J.M. *El Camp de la Bota. Un espai i una història*. Barcelona: Octaedro, 2012.

13. Vegeu: GONZÁLEZ, B. *Historia de un barrio que vive y lucha: Nuestra Señora de Port – Zona Franca*. Barcelona: Basilio González / Graó, 1979; *Así se transforma un barrio: Zona Franca*. Barcelona: Ajuntament de Barcelona, 1991.

ment, el parc zoològic. Van ser ells qui van reclamar que la *paya* Teresa dirigís el projecte fins a l'any 1983, quan l'abandona "per coherència amb el projecte inicial", ja que va interpretar que l'administració municipal se n'havia desentès. L'escola Avillar Chavorrós, que en caló significa "Veniu, mainada", és fruit d'aquest projecte i constitueix un model de treball educatiu en un entorn difícil per assolir el repte de la igualtat d'oportunitats per a infants i adolescents.

Després d'uns anys, concretament l'any 1988, juntament amb Basilio González i un equip de mestres, Maria Teresa Codina torna a Can Tunis per crear un altre centre educatiu: l'escola secundària adaptada Xavó-Xaví per a adolescents de 12 a 16 anys. El centre tenia dues finalitats molt clares: formar de manera pràctica –és a dir, professionalment– els alumnes, i procurar la seva integració en el món laboral. El projecte estava totalment relacionat amb la idea de l'escola-taller: "El primer curs anaven tots junts, després els repartíem en tres grups per fer tres tallers diferents, un cada trimestre. Els que més es recorden van ser els de construcció, electricitat i fusteria. (...) es tenia en compte, diferenciant tant amb qui volien estar com amb qui volien fer equip per treballar. Cada professor feia una feina tutorial intensa i personalitzada i anava a parlar amb els pares cada vegada que convenia".¹⁴

L'escola va seguir el propi camí sota la direcció de Basilio González que, segons Teresa Codina, va ser-ne l'ànima amb una orientació ben clara: "Compartimos con los adolescentes marginales y su entorno el criterio de que la escuela es válida cuando ayuda a abrirse paso en la vida. Es a nosotros, maestros de secundaria, a los que nos toca facilitar a estos adolescentes, como a todos los demás, el que se lo puedan abrir. (...) Además del derecho que tenemos todos a ser diferentes sin quedar al margen, debe existir también, para todos, el derecho a salir de la marginalidad y el deber de la escuela, de la sociedad y sobretodo de las autoridades educativas, de posibilitarlo".¹⁵

14. CARBONELL, F. "Maria Teresa Codina, una mestra coherent i compromesa", *Caixa d'eines 07, Llengua. Interculturalitat i cohesió social. La cultura gitana al centre educatiu*. Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, 2008, p. 42.

15. CODINA, M.T. (Coord.) *El adolescente marginal: Escuela y trabajo*. Barcelona: Rosa Sensat, 2001, p. 121.

Maria Teresa Codina va estar a Xavó-Xaví fins a l'any 1992, el moment de la jubilació laboral, i després va mantenir contactes esporàdics amb el barri fins que les obres d'ampliació del port van comportar-ne la desaparició total. Aquestes experiències, tant de l'escola Avillar Chavorrós com de Xavó-Xaví, basteixen el contingut de dues publicacions: *Gitanos de Can Tunis 1977-1983: Crónica de un proceso educativo* (2000) i *El adolescente marginal: Escuela y trabajo* (2001).

No hi ha dubte que, malgrat el canvi en el context social i cultural, les idees pedagògiques de Maria Teresa Codina que havien sustentat el projecte de Talitha no van canviar i, a Can Tunis, la concepció integral de l'educació i la necessitat d'adequar-la a l'entorn van seguir sent pilars fonamentals. També ho van ser el protagonisme de l'infant en una concepció global –“l'infant és una unitat”– que s'apuntala en el tríode individualització-socialització-diversitat (“una escola per a tots i una educació per a cadascú”)¹⁶. En la construcció d'aquest sòlid pensament educatiu, capaç d'adaptar-se a la realitat, van emergir, de manera definitiva, dues dimensions rellevants: en primer lloc, la idea d'escola-comunitat i, per tant, la dimensió comunitària de l'educació; en segon lloc, el dret a l'educació i la lluita per la igualtat d'oportunitats, que significa una escola de qualitat per a tothom. L'embolcall sempre ha estat l'educació cívica i en valors: respecte, justícia, drets i deures, llibertat i responsabilitat, convivència, diferència, compromís, equip i diàleg.

La millora de l'educació des de l'administració educativa

No será fácil encontrar en la ciudad otra persona como Teresa Codina, tan bien preparada pedagógicamente y al mismo tiempo con un sentido de la justicia tan acentuado. Tiene una capacidad de trabajo poco común. Duerme de prisa, como ella dice, lo que le permite veinte horas diarias de trabajo si es necesario. Es libre como el viento y tímida. Todas estas características en un profesional serían inestimables para políticos que saben lo que quieren y cuentan con los buenos profesionales para conseguirlo, pero suelen poner históricos a algunos políticos que no saben lo que quieren, o no toleran que nadie y menos los que han de estar a su mando, sepan más que ellos. (Basilio González, 2000)¹⁷

16. CODINA, M.T. *Una escola per a tots i una educació per a cadascú*. Manresa: Ajuntament de Manresa, 1993.

17. GONZÁLEZ, B. “Prólogo”, a CODINA, M. T. *Gitanos en Can Tunis 1977-1983. Cróni-*

El bagatge i coneixements adquirits a Talitha en el període 1956-1974 i a Can Tunis, posteriorment, van comportar que, tant des del Govern de la Generalitat de Catalunya, a través del Departament d'Ensenyament, com des de l'Àrea d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona, Maria Teresa Codina rebés l'encàrrec de dirigir programes d'acció especial, educació compensatòria i educació en la diversitat, en dos moments: de 1983 a 1987 al Departament d'Ensenyament i, a continuació, a l'Ajuntament de Barcelona fins a la seva jubilació l'any 1992.

Política i pedagogia era un binomi inseparable per a la majoria de les persones que, arrencant en ple franquisme, es van comprometre en la renovació pedagògica des de la mirada de la reconstrucció del país. Aquest binomi va impregnar l'activitat de l'Escola de Mestres Rosa Sensat durant els primers quinze anys (1965-1980) i va continuar en l'Associació de Mestres que, amb el mateix nom, la va succeir. El compromís amb l'escola pública era el moll de l'ós d'aquest lligam entre l'acció política i la pràctica educativa, tal com es va fer evident en les declaracions *Per una nova escola pública* i *Per una nova escola pública catalana* aprovades en les Escoles d'Estiu de Rosa Sensat dels anys 1975 i 1976, els anys en els quals Maria Teresa Codina s'havia implicat de ple en el barri de la Zona Franca. D'una manera més explícita i a primera línia, com en el cas de Marta Mata o d'una manera més discreta, però no pas menys efectiva ni compromesa, com en el cas de Teresa Codina, una part d'aquella generació de mestres va fer seu el lema "Política és pedagogia" o a l'inversa.

Maria Teresa Codina es va integrar en el Gabinet d'Ordenació Educativa del Departament d'Ensenyament dirigit per Ramon Juncosa entre els cursos 1983-84 i 1986-87. Va ser cap del Programa d'escoles d'acció especial i dels programes d'educació compensatòria de marginats socials i aules-taller. A la pràctica la seva responsabilitat es va centrar en els programes adreçats específicament a la població gitana. D'entre les principals realitzacions cal destacar les aules-taller, un projecte adreçat a tots els alumnes de cicle superior en el qual els que tenien més dificultats hi passaven més estona. La iniciativa es complementava amb jornades anuals i seminaris de formació de mestres. La manca de compromís polític

dels seus superiors, no pas la manca de bons resultats, la van fer decidir a plegar. És evident que, en el seu cas, la política i la pedagogia, amarades d'ètica, no es poden deslligar de la coherència amb els principis.

Aleshores Marta Mata, que era regidora d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona, li va proposar la direcció del Programa d'Educació en la diversitat que, en el context de la reforma educativa que es va concretar en la LOGSE de 1990, comportava una reorganització i nou impuls del projecte de Can Tunis: "La renovació proposada per la Marta preveia la renovació de tota la plantilla de l'escola Avillar Chavorrós i la creació d'un projecte global començant per la guarderia fins a una escola taller i passant per la creació d'un casal d'infants i d'una mena d'escola d'oficis per a adolescents: la Xavó-Xaví, que en llengua gitana vol dir «noi-noia». La vam posar en marxa el curs 1988-89, quan ja havíem assistit a un parell d'enterraments per sobredosi d'exalumnes nostres".¹⁸ Aquesta etapa a l'Ajuntament de Barcelona va durar fins a l'any 1992, el moment de la seva jubilació administrativa. La reflexió sobre la pràctica encara es va prolongar i va persistir: "La societat la fem tots i cadascú, és com és. Per això cal educar a tots junts. L'excel·lència educativa en l'educació obligatòria no depèn de si els infants acaben sabent més o menys anglès, sinó de si hem sabut transmetre'ls aquesta sensibilitat cap als altres; tothom té necessitats i capacitats diferents, i ensenyar a comptar amb els recursos de tothom és el primer que s'ha d'educar".¹⁹

La difusió del coneixement i l'experiència al servei dels futurs mestres

Els mestres som també d'un temps i d'un país: ens cal informació i reflexió per reaccionar alhora amb la professionalitat, la sensibilitat, la flexibilitat i la visió ampla i objectiva necessàries per afavorir el màxim progrés de cada un dels nostres alumnes en els aprenentatges. Ens cal d'altra banda, tenir en cada cas la resposta que justifica la nostra actuació diferenciada. (M. Teresa Codina, 1992)²⁰

18. CARBONELL, F., "Maria Teresa Codina, una mestra coherent i compromesa", p. 42.

19. CARBONELL, F., "Maria Teresa Codina, una mestra coherent i compromesa", pp. 43-44.

20. CODINA, M.T. *Una escola per a tots i una educació per a cadascú*. Inauguració del curs escolar 1992-93. Manresa: Ajuntament de Manresa, 1993, p. 5.

La formació dels mestres és indestriable dels processos de renovació pedagògica que han reeixit. El protagonista de l'educació és l'infant, però el mestre és la peça clau i convé informar-lo i, sobretot, formar-lo o, encara millor, donar-li les eines i les condicions perquè es formi. Val a dir que, encara actualment, Teresa Codina forma part i participa activament en el Seminari de Lectures pedagògiques de la Biblioteca Rosa Sensat per assessorar sobre les publicacions que s'han d'incorporar al catàleg.

A banda de la tasca intensa a l'Escola de Mestres Rosa Sensat, tant en els cursos com a les Escoles d'Estiu, Maria Teresa Codina té una quantitat gens menyspreable de textos escrits, publicats o inèdits, que constitueixen un valuós llegat al servei de la formació dels mestres. Tot just fa un mes i mig, amb motiu de la visita d'un grup d'estudiants de primer del doble grau en Educació Infantil i Educació Primària de la nostra universitat a la Biblioteca Rosa Sensat per mantenir un col·loqui amb Maria Teresa Codina, Pau Raga, bibliotecària, va preparar una exhaustiva bibliografia de i sobre la nostra mestra. Amb l'intent de fer-ne una primera sistematització els hem agrupat en cinc blocs principals que no esgoten l'amplitud de les temàtiques tractades:²¹

- a) Didàctica: llibres de text de Llengua i Experiències i coordinació de llibres de diferents àrees de l'editorial Casals; guies didàctiques; orientacions sobre parvulari i EGB; llibres i materials de lectura i escriptura (en castellà i adaptats).
- b) Educació infantil: *L'infant i el parvulari* (1992) i articles, sobretot a la revista *Infància*.
- c) Experiències educatives: publicacions de llibres i articles sobre Talitha, els centres educatius de Can Tunis i la pròpia experiència.
- d) Educació compensatòria i atenció a la diversitat: materials adaptats publicats per l'Ajuntament de Barcelona, articles en les di-

21. La llista completa de publicacions localitzades es pot consultar a: *Maria Teresa Codina: "sempre hi ha alguna cosa a dir"*. Selecció de recursos bibliogràfics i electrònics. Barcelona, Biblioteca Rosa Sensat, 24 d'abril de 2018. Disponible a: http://www2.rosasensat.org/files/maria_teresa_codina_bibliografia_web.pdf [consulta: 21 de maig de 2018]. També es pot consultar l'article de Rafael BISQUERRA: "Maria Teresa Codina i Mir. Una aproximació biobibliogràfica", *Temps d'Educació*, núm. 17 (1999), p. 310-320.

ferents revistes pedagògiques i estudis sobre la població infantil gitana.

e) Llibres infantils: adaptacions i contes infantils a La Galera.

La relació de revistes on ha publicat articles de l'àmbit educatiu, social i religiós, és extensa: *Perspectiva Escolar*, *Cuadernos de Pedagogía*, *In-fàn-ci-a*, *Guix*, *Butlletí dels Mestres*, *Los vecinos* (Associació de veïns de Nostra Senyora del Port), *Revista de Treball Social*, *Revista de Documentación Social*, *Qüestions de Vida cristiana*, *Quaderns de Pastoral*, *Quaderns d'Orientació Familiar* i *Almara* (Olot). També són nombroses les comunicacions, ponències i textos inèdits de congressos, seminaris i conferències en diversos llocs de Catalunya, la resta d'Espanya i Europa.²²

L'any 2014, Maria Nadal i Espinasa i Anna Palomar i Briansó, aleshores estudiants del Grau de Mestre d'Educació Primària de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya, van obtenir el Premi Sebastià Álvarez per al millor Treball de Final de Grau de temàtica educativa atorgat per l'Ajuntament de Roda de Ter amb una recerca titulada *Aproximació a la biografia i el pensament educatiu de Maria Teresa Codina. Educant entre la utopia i la realitat*. El treball va ser la base del capítol sobre Maria Teresa Codina que les mateixes autores van redactar en l'obra col·lectiva *Vint mestres i pedagogues catalanes del segle XX* (2015).²³

Aquest fet, que aparentment podria semblar només anecdòtic, donava continuïtat a un treball que, sobre la tasca educativa de Maria Teresa Codina a Can Tunis, les dues estudiants ja van fer quan tot just cursaven segon, igual que altres estudiants havien fet els anys anteriors i d'altres ho van fer després. Més enllà dels noms propis, més importants del que a vegades pensem, l'experiència representa perfectament la vigència de la trajectòria i les idees de Maria Teresa Codina entre les actuals generacions d'estudiants i futurs mestres. Sens dubte, el treball

22. Vegeu, per exemple: CODINA, M. T. "L'adquisició de la llengua com a punt d'arribada en el procés complex de la catalanització. Etapes prèvies". Comunicació presentada al primer Simpòsium sobre l'ensenyament del català a no-catalanoparlants. Vic, Escola Universitària de Mestres d'Osona, 8-10 d'abril de 1981.

23. NADAL, M.; PALOMAR, A. "Maria Teresa Codina i Mir (1927): educació, marginació i igualtat d'oportunitats". A SOLER, J. (coord.) *Vint mestres i pedagogues catalanes del segle XX*. Barcelona: Rosa Sensat, 2015, p. 303-317.

premiat, igual que els altres que s'han anat fent els darrers anys per part d'altres estudiants de mestre i educació social de la nostra universitat, és el fruit d'una incansable vocació per transmetre el propi bagatge i col·laborar en la formació dels joves futurs educadors. Maria Teresa Codina no ha tingut mai una resposta negativa per rebre un grup d'estudiants a casa seva per fer-li una entrevista o deixar-los documentació personal, ni per venir a Vic a participar en alguna classe sobre l'educació a Catalunya o, simplement, escoltar l'exposició oral d'un treball centrat en la seva persona o tasca educativa. Qualsevol d'aquests moments era aprofitat per transmetre allò que ella sempre ha considerat essencial per al mestre: la pròpia formació, la capacitat d'observació –“heu de tenir la pell fina”, els deia a classe–, el coneixement de l'infant, el compromís amb l'educació, la coherència, el projecte i el treball d'equip: “Gaudeix i li agrada quan explica què ha fet i per què –ens expliquen la Maria Nadal i l'Anna Palomar. Si la seva experiència pot servir d'ajuda a algú, endavant, perquè de la memòria i d'allò viscut és d'on surten les millors idees. Per això no diu mai que no a l'hora de participar en activitats vinculades a la formació de futurs mestres o educadors socials. Sense anar més enllà, nosaltres n'hem estat protagonistes des de les aules de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya i, al seu costat, hem pogut aprendre de la seva saviesa i experiència”.²⁴

A tall de cloenda

ADMETEM-HO

Vós, mestre, per què ensenyeu?

Ensenyo per tal d'aprendre!

(Pere Quart, *Poesia empírica*, 1981)

Quina mestral!, i encara més, quina mestra de mestres! Així doncs, un doctorat per a la MESTRA que avui representa més d'una generació de mestres i que també representarà la nostra casa dels mestres, s'afegeix a altres reconeixements que han premiat els mèrits de Maria Te-

24. NADAL, M.; PALOMAR, A. “Maria Teresa Codina i Mir (1927): educació, marginació i igualtat d'oportunitats”, p. 317.

resa Codina. Entre les distincions rebudes destaquem: Premi Ramon Llull d'experiències pedagògiques (1979)²⁵, Premi Ramon Fuster a la seva trajectòria professional (1995), Premi Hidalgo de Presència Gitana (1983), el I Premi Catalunya d'Educació (2002), el XVI Premi Mestres 68 (2009) i el reconeixement del valor del seu itinerari pedagògic per part de la Societat Catalana de Pedagogia, filial de l'Institut d'Estudis Catalans (2012).

El fet que sigui present en qualsevol selecció de les figures més representatives de l'educació catalana al llarg del segle XX és una altra prova de la importància que té. Per això la trajectòria i obra educativa de Maria Teresa Codina són presents en diverses publicacions, de les quals destaquem *Trenta retratos de maestras. De la Segunda República hasta nuestros días* (2004), l'exposició i el catàleg *Mestres i pedagogues catalanes del segle XX* (2009) que va ser coordinat per Isabel Carrillo i Antoni Tort i, amb motiu del 50è. aniversari de l'Associació de Mestres Rosa Sensat, *Vint mestres i pedagogues catalanes del segle XX* (2015).

Els valors ètics i una actuació personal i professional sempre coherents són fruit i a la vegada llavor del catolicisme social que va impregnar una part important de la seva generació de mestres i un sector important de la societat catalana. La seva manera de fer, discreta i callada, demostra que la saviesa pedagògica, el lideratge i la claredat d'idees no està renyida amb la humilitat, la constància, l'honradesa i la tasca rigorosa, sense necessitat de buscar titulars ni protagonismes. La seva trajectòria és el resultat de l'actitud i aptitud d'una MESTRA que es va atrevir, i encara persisteix, a pensar, a aprendre, a saber, a actuar i a ensenyar.²⁶

25. EQUIP DE L'ESCOLA MUNICIPAL AVILLAR CHAVORRÓS. *Experiència d'educació global a Can Tunis: 1977-1978*. IV Premi Ramon Llull, 1979. Barcelona: Institut de Ciències de l'Educació de l'UAB, 1981.

26. Vegeu: LEVI-MONTALCINI, R. *Atrévete a saber*. Barcelona: Crítica, 2013.

AGRAÏMENT PEL RECONeixEMENT

Sra. Maria Teresa Codina i Mir

Mestra. Doctora *Honoris Causa* per la UVic-UCC

Gràcies, moltes gràcies, per la distinció de què soc objecte en rebre el Doctorat *Honoris Causa*! Ho vull agrair especialment a totes les persones de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya que han intervingut en la gestió d'aquesta elecció que m'honora.

Des del primer moment he considerat que aquest reconeixement és extensiu a tots aquells amb els quals en diferents moments i en situacions prou diverses, hem compartit projectes, il·lusió i treball, en el camp de l'educació. Tinc el goig de comptar en aquest acte amb molts d'aquests companys que han volgut acompanyar-me en aquest dia tan especial. Moltes gràcies!

En aquest sentit, vull fer constar amb especial enyorança, el lloc que ocupa Basilio González, que ara farà un any que ens va deixar. Des que el curs 1974-75 vam coincidir com a mestres a l'Escola de Nostra Senyora de Port, a la Zona Franca, a partir de l'Associació de Veïns, de la qual era president, vam treballar braç a braç, vam compartir a fons punts de vista, opcions i criteris, èxits i fracassos, sempre a partir del nostre compromís com a educadors. Basilio segueix sempre present com a referent de mestre amb visió àmplia del paper que en el món d'avui té l'educació, de manera especial per als joves més oblidats.

I, immediatament, passo a manifestar el meu goig que sigui la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya que em concedeixi aquest honor: com a mestra sempre he valorat aquesta entitat docent pel seu rigor en el saber i, alhora, per la seva proximitat als alumnes, per la seva atenció i obertura al que és nou, al que avui es considera diferent, conscient que en educació sempre cal i sempre és possible renovar, tot i que mai no es parteix de zero. I encara, a nivell personal, i en l'aspec-

te geogràfic, la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya, em permet un cert retorn als orígens familiars, per l'avi patern d'Oristà, subcomarca del Lluçanès.

Jo crec que el fet de ser mestra arriba a imprimir caràcter: en fer els 65 anys, el calendari administratiu no em va ser un punt final. Des de la jubilació segueixo interessada, i en certa manera implicada, en el món de l'educació, cada cop amb menys intensitat, naturalment, lluny però, de qualsevol compromís laboral, no únicament a nivell legal, sinó pel meu convenciment de sempre que només es pot opinar o jutjar una situació quan s'hi està personalment implicat. Ara la meva aportació al camp de l'educació s'emmarca en el record i en l'experiència. Les vivències són les meves ulleres per mirar el present: venen a ser la meva possibilitat d'amortitzar força anys viscuts intensament.

I des d'aquesta situació, amb visió retrospectiva del meu recorregut, trobo dues constants que apareixen a cada cruïlla professional. En primer lloc, l'interès per percebre *l'ara i aquí* del moment: és a dir, entre la utopia i el realisme, opto per conèixer la realitat en què em trobo, veure el que és necessari i, en funció d'això, descobrir les meves possibilitats per tal d'acceptar o descartar. La segona constant es podria concretar en ser conscient del compromís que en cada cas assumeixo: d'entrada, això suposa dedicació, alhora que requereix ser prou lliure per actuar amb coherència amb el que ha estat el punt de partida.

Resseguint el meu itinerari, trobo un primer xoc entre la utopia i la realitat quan, el 1952, en acabar la llicenciatura i amb il·lusió per dedicar-me a la filologia clàssica, un professor m'ofereix la possibilitat de col·laborar en una traducció del grec per a la Fundació Bernat Metge. El meu goig inicial es converteix en decepció quan constato que aquest treball, tot i el meu interès, em resulta fred, despersonalitzat i asfixiant. Està vist que aquell no podia ser el meu camí.

Sempre buscant la manera de dedicar-me al món clàssic, em surten classes de diferents tipus, substitucions, suplències... La relació amb diferents escoles, mestres i models d'aprenentatge em permet conèixer el món escolar del moment, em du a formular-me principis educatius que

contrasten amb la rutina dominant i em mouen a pensar com **no** ha de ser l'escola.

La conseqüència immediata va ser pensar a grans trets com hauria de ser una escola que respongués a les necessitats que jo anava detectant, és a dir, una escola que eduqués des del moment present tot enfocant el futur. I amb aquest teló de fons em plantejo què podria fer jo, des d'aquesta mena d'escola, per contribuir a canviar aquella situació de passivitat i desencant en què l'autoritat era el primer valor i l'educació quedava lluny de la vida real.

En la barreja d'utopia i de realisme, vaig considerar bàsics un parell d'aspectes que he mantingut en la meva trajectòria: la necessitat d'aconseguir un equip amb el qual assumir i compartir un projecte que respongués a les necessitats reals i que, per principi, estigués obert a la diversitat de situacions socioeconòmiques, ideològiques i culturals.

Jo tenia 25 anys i estava disposada a dedicar-me a aquest tipus d'educació. Era lluny de tenir la preparació adequada, l'any 1953-54, vaig anar a França. Aquella estada a l'estranger em resultà un revulsiu i un temps fort d'actualització: un veritable reciclatge en la meva formació personal i professional.

En tornar a Barcelona, sempre amb l'afany de la preparació com a mestra, em vaig matricular a la Secció de Pedagogia que la Universitat de Barcelona estrenava. Un altre cop la realitat va desbancar la idea: vaig anar constatant que aquells estudis no responien al que jo buscava. Un fruit indirecte i imprevisible va ser el fet de contactar amb Marta Mata, també alumna d'aquella especialitat. Ella, coneixedora directa de l'entretreixit de persones i institucions de la tradició pedagògica de Catalunya, i jo, vivint i somiant a partir de la meva experiència de l'any a França. D'allí l'amistat que revertiria en intensa col·laboració professional.

En acabar el primer curs de Pedagogia, amb ganes de participar en un tipus d'educació veritablement activa, demano a Jordi Galí, company de la facultat de clàssiques, fill del pedagog Alexandre Galí, per treballar com a mestra del curs d'estiu al Colegio Internado La Molina, del qual Jordi era director pedagògic. La reflexió que s'hi fa en equip a partir de la vida diària em proporciona el tipus d'aprenentatge que jo busco, alhora que l'actitud educativa que s'hi viu em suposa un referent molt vàlid.

En començar el curs escolar opto per la pedagogia real: continuo a La Molina i deixo els coneixements teòrics de la Universitat. Amb aquesta decisió renunciava al títol de “pedagoga”.

Lara i aquí realista amb visió àmplia i de futur em va anar portant al que va ser el projecte i la realització de l'escola que s'anava perfilant. Ja de bon començament, era qüestió de pensar i parlar en plural: calia un equip amb qui compartir i concretar el que en dèiem “línia d'escola”, i que ara coneixem com a “projecte educatiu”.

Haig de reconèixer que la meua trajectòria professional és llarga i diversa: la puc resumir en dues etapes, de llargada semblant: 18 anys en el sector privat (Escola Talitha i Escola de Mestres Rosa Sensat), i 19 anys en el sector públic, entre el Ministerio de Educación y Ciencia (Escola Primària Nostra Senyora de Port i Instituto Nacional de Bachillerato Casa Antúnez, a la Zona Franca), la Generalitat de Catalunya (atenció a les necessitats dels centres de Catalunya que atenen alumnes amb risc d'exclusió social) i l'Ajuntament de Barcelona (Escola Infantil i Primària Avillar Chavorrós, Casal Infantil Can Tunis i Escola Secundària adaptada Xavó Xaví, al Can Tunis marginat).

A) Mestra en l'àmbit privat (de setembre de 1956 a juliol de 1974)

El curs 1956-57 comencem l'Escola Talitha. Ja consensuat amb l'equip, podem resumir el projecte com a escola privada amb mentalitat de pública, concebuda com a servei i oberta a diferents situacions socioeconòmiques, culturals, ideològiques i religioses, atenta a les necessitats i possibilitats del moment, amb visió d'un futur que enfocàvem com a proper per als alumnes i el convenciment que en l'educació el pas diari sempre orienta cap al futur.

Com a escola funcionàvem al marge de l'administració franquista (llengua, educació activa, coeducació, ambient general...). Era clara la nostra opció per la llengua i la cultura catalanes: conscients que sense connexió real entre el que es diu i el que la ment percep no hi pot haver coneixement veritable, miràvem que tot i estant junts, cada alumne aprengué de llegir i d'escriure en la pròpia llengua mentre s'anava familiaritzant amb el català i/o amb el castellà, fins a assolir el màxim domini

ni possible de les dues llengües en finalitzar l'ensenyament primari. Un sistema de quotes indicatives obria l'escola a les diferents possibilitats econòmiques de cada família.

Teníem com a objectius l'educació integral, la relació propera amb la vida real, el cultiu dels diferents tipus d'expressió. Intentàvem que cada alumne rendís el màxim segons les seves aptituds, convençuts que en el dia a dia de l'escola, l'educació de la sociabilitat i del tàndem llibertat/responsabilitat tenen una funció important en la formació de persones autònomes, responsables, amb sentit crític, capaces de con viure, de compartir, de col·laborar al bé comú.

Pel que fa a religió, a partir de l'atenció a la realitat i a la diversitat, progressivament vam anar separant la cultura religiosa, que consideràvem funció de l'escola, del que es coneix com a catequesi que, com a responsabilitat de la família, ha de quedar fora de l'àmbit escolar.

De bon començament, la precària formació amb què els mestres acostumaven a sortir de l'Escola Normal ens va dur a ampliar el camp de la professió pròpiament dita, ens va empènyer a compartir urgències i necessitats amb altres escoles de projectes semblants i a implicar-nos en un tema que ens tocava molt de prop. La creació de l'Escola de Mestres Rosa Sensat (1965), encapçalada per Marta Mata, representa un compromís en l'activitat professional, tant en l'aspecte immediat com en la perspectiva de l'educació del país.

Al 1970, en ple tardofranquisme, lleis i entitats signifiquen un canvi en l'educació: la *Ley General de Educación* representa una certa obertura: s'avança progressivament cap a l'escola pública.

Quan el 1973 l'evolució natural de Talitha, que no deixava de ser un entorn privilegiat, coincideix amb l'evolució social, es qüestionen criteris del projecte educatiu de l'escola. En aquest moment la dinàmica de l'equip de mestres entra en crisi. Per coherència amb els meus principis sobre educació i sobre el concepte d'equip, deixo l'Escola Talitha per fer el pas immediat cap a l'escola pública.

B) Mestra en el sector públic (de setembre de 1974 a març de 1992)

La meua inserció a l'equip de mestres de l'Escola Nostra Senyora de Port, pública del Patronato de Suburbios a la Zona Franca, em repre-

senta un canvi fort. Com a mestra constato en la pròpia pell com és d'indispensable conèixer de prop el bagatge sociocultural amb què l'alumne arriba a l'escola: és l'única manera de poder-hi acomodar la didàctica i de connectar amb l'esperit de superació personal, innat en tot alumne.

La nova realitat amplia el meu sentit de la diversitat: la descoberta de valors com senzillesa, proximitat, prioritat i força de la vida real, identificació immediata amb els problemes dels propers, m'esdevenen una inesperada gratificació professional. D'altra banda, el meu plantejament sobre les necessitats i les possibilitats em duu a ampliar el meu radi d'acció. Em cal conèixer les entitats locals, especialment l'Associació de Veïns, molt viva en aquell entorn: planificació, reivindicacions, propostes relatives a habitatge, sanitat, cultura, dotació de serveis per aconseguir una vida més digna. D'aquí la meua implicació personal en les qüestions que em toquen de prop (revista de l'escola i de l'Associació de Veïns, comissió de cultura, creació de l'institut...)

També descobreixo la possibilitat d'una relació amb l'Administració, diferent de la que havíem patit a Talitha: es pot parlar amb el regidor sobre temes immediats, aconseguir cert diàleg, sigui per demostrar obertament oposició, sigui per demanar col·laboració per millorar la vida dels veïns.

El 1975, quan es preveu que la primera promoció d'alumnes que s'escolaritza segons la *Ley General de Educación de 1970* acabarà els estudis primaris pel juny, l'Associació de Veïns reivindica amb urgència la creació d'un centre de secundària. S'arriba a un acord entre l'administració estatal i la municipal: l'octubre de 1976 el Instituto Nacional de Bachillerato Casa Antúnez (actual IES Montjuïc) obre la matrícula: això significa per als joves de la Zona Franca la possibilitat d'accedir a estudis superiors.

Els cursos 1975-76 i 1976-77, professora a l'INB Casa Antúnez, jo anava contactant amb la mainada gitana de les barraques de Can Tunis, situades a tocar de l'Institut, que constantment rondaven pels patis. Tant en l'aspecte professional com el social, trobo sentit a la meua feina i, disposada a estabilitzar la meua situació administrativa, començo a preparar oposicions a professora titular. El moment coincideix amb la reivindicació de l'Associació de Veïns a l'Ajuntament per un projecte

global adreçat a superar la marginació del centenar de famílies gitanes que malviuen a Can Tunis. L'alcalde de Barcelona, Josep M. Socias Humbert, arriba a conèixer personalment la situació de l'últim barraquisme de Barcelona i accepta la proposta. Es tracta d'iniciar el procés perquè els gitanos no solament trobin resposta als seus drets com a persones, sinó que s'exercitin en el compliment dels seus deures com a ciutadans de manera que, tot mantenint l'essencial de la seva cultura, puguin con-viure com a ciutadans sense quedar al marge. Per suggeriment de l'As-sociació de Veïns i, a petició dels responsables del col·lectiu gitano per la relació que a partir dels xavals de l'Institut he anat tenint amb Can Tunis, l'alcalde em demana que jo sigui directora de la promoció educa-tiva de Can Tunis. Em va ser un repte totalment imprevisible. Un altre cop, cal considerar *l'ara i aquí*. Era evident que aquells infants, ingenus en uns aspectes i gairebé vells en uns altres, formaven part d'aquesta diversitat que de mica en mica a mi se m'anava eixamplant. El marc en què s'emmarcava aquella proposta d'educació global em tenia sentit. Deixo l'Institut i la perspectiva de les oposicions, accedeixo a aques-ta nova responsabilitat i em dispo a conèixer a fons les coordenades d'aquell col·lectiu gitano. I haig de dir que mai no me n'he penedit, ben al contrari.

1977-1983. *Escola Municipal Avillar Chavorrós* (Veniu, mainada)

Cal un projecte educatiu sensible a les múltiples necessitats i possibi-litats d'aquella mainada, adreçat a què, amb el temps, siguin capaços d'expressar-se i comunicar-se en la vida real, aconseguixin autonomia i seguretat personal, econòmica i social. Resulta prioritària la forma-ció d'hàbits: higiene, alimentació, vestit, sanitat... Qualsevol semblança amb una escola formal resultaria pura coincidència. Dia a dia difícil,¹ però resultat visiblement positiu² mentre el marc dels drets i deures es manté. Cap al 1982 el canvi de consistori no és capaç de respectar els

1. El curs 19979 l'exposició del treball de l'equip Avillar Chavorrós va merèixer el 1r. Pre-mi "Ramon Llull d'experiències educatives" de l'ICE de la UAB.

2. L'escola esdevé el motor d'una transformació positiva que es fa especialment patent a partir de 1979 amb les noves vivendes i l'eliminació total de les barraques.

principis sobre els drets i els deures que l'equip de l'escola havíem defensat davant dels gitanos i davant de l'Ajuntament. Quan per als pressupostos municipals la relació amb Can Tunis passa de ser considerada com a dret, a ser contemplada amb ulls de beneficència, tot canvia en el funcionament del barri. En la situació difícil en què jo no tinc resposta ni per als gitanos ni per a mi, per coherència amb la població gitana i amb mi mateixa, sentint-ho moltíssim, el juny de 1983 deixo Can Tunis.

Del 1983 fins al 1987 al Gabinet d'Ordenació Educativa del Departament d'Ensenyament, amb Ramon Juncosa com a cap, assumeixo la responsabilitat educativa sobre les perifèries marginals de Catalunya. Es tracta d'acordar amb cada centre el projecte adequat a la seva situació. Pas a pas arribem a contactar directament amb uns 200 centres públics arreu de Catalunya i s'aconsegueix una relació àgil i propera entre l'escola i aquest àmbit de l'Administració.

Malauradament, en més d'una ocasió, en el dia a dia els mòbils reals de l'actuació van resultar contradictoris amb principis educatius proclamats pel mateix Departament d'Ensenyament. La força de l'Administració du a sotmetre's o a plegar: en *l'ara i aquí*, no sóc capaç de continuar la tasca que em resultava vàlida i engrescadora per ella mateixa i pel poder amplificador inherent a l'àmbit públic.

Un altre cop, molt a contracor, atès que la feina em tenia sentit i se'n constataven els fruits, el setembre de 1987 presento la meua renúncia a les responsabilitats per a les quals havia estat nomenada. Uns anys després, sense que em consti cap canvi en el que havien estat les meves responsabilitats al Departament d'Ensenyament, des de Presidència de la Generalitat em proposen per a la Creu de Sant Jordi. És evident que, per coherència personal, no l'accepto.

El curs 1987, i fins a la jubilació el 1992, torno a l'Ajuntament, a la Regidoria Municipal d'Educació en la qual Marta Mata s'estrena com a regidora. Assumeixo la responsabilitat del Programa d'Educació en la Diversitat, adaptació a l'àmbit de la ciutat de Barcelona del Programa del Departament d'Ensenyament sobre les perifèries marginals.

El curs 1989-90, amb Basilio González endeguem i iniciem, al barri gitano de Can Tunis, en aquell moment summament degradat, l'Escola de Secundària adaptada Xavó-Xaví (*Noi-Noia*) per a adolescents de 12 a

16 anys poc o gens escolaritzats. Basada en el principi “de la mà al cervell”, l’organització de l’escola respon a l’interès i a la facilitat dels alumnes per l’activitat manipulativa, i a l’estímul per tot el que comporta un resultat immediat. Així, els tallers de pretecnologia són l’eix al voltant del qual s’estructuren els aprenentatges. L’escola es proposa orientar els/les adolescents cap a l’exercici d’una activitat professional manual que en possibiliti la inserció laboral.

En finalitzar el curs 2002, del centenar d’adolescents nois/noies exalumnes de Xavó-Xaví, cap no havia caigut en la droga i el 90% treballaven.

El març de 1992, segons la normativa municipal, summament estricta en aquest aspecte, em jubilo. En fer una ullada retrospectiva sobre les llums i les ombres de la meva trajectòria, em considero privilegiada d’haver pogut viure a ple pulmó la diversitat de situacions educatives i d’haver tingut ocasió de fruir com a mestra en un ventall ben ampli de l’escala social.

I tinc ben clar que és gràcies a tantes persones amb qui hem compartit il·lusió i tenacitat, èxits i fracassos, que sempre he trobat sentit al que dúiem entre mans, i que en començar cada nova etapa he pogut tornar a comptar amb el convenciment que plegats podíem millorar la situació en algun aspecte.

Un cop jubilada, l’escola i l’educació sempre em resulten properes, conscient, però, que el meu recorregut només pot tenir sentit en quant a experiència, com a testimoni d’un moment determinat: la força del present i l’exigència davant dels milers d’opcions amb què el mestre es troba cada dia, corresponen de manera insubstituïble als educadors que en aquest moment i en aquest espai viuen la intensitat i la responsabilitat de l’educació avui, sempre amb visió de futur: el demà serà millor.

I acabo amb la poesia de Jordi Pàmias, Premi Nacional de Cultura 2018, que he conegut a partir dels *Cent poemes sobre ensenyar i aprendre*, recollits en el llibre *L’educació en vers*, d’Antoni Tort.

La darrera lliçó

Alta tarima d'anys, lucidesa de mestre
i pols blanca de lluna a la pissarra.
A hora foscant,
quan lentament passàvem fulls
al quadern de la vida,
ell, tot d'una, somreia, delicat i evasiu,
amb el pessic de sal de la nostàlgia...
Amb secreta dolcesa bateguen, els records.
I a la carena d'un nou segle,
que sobrevolen negres nuvolades,
d'ell aprenem encara una lliçó
–la més pura de totes i la definitiva:
la saviesa de viure al dictat de l'amor.

Jordi Pàmias

Moltes gràcies!

PARLAMENT DEL RECTOR

Dr. Jordi Montaña Matosas

Rector Magnífic de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya

És una satisfacció molt gran per a la nostra universitat de concedir aquest doctorat *honoris causa* a la Sra. Maria Teresa Codina i Mir, tant per la qualitat de la seva feina com a formadora, pedagoga, creadora de nous centres educatius o gestora educativa des de l'Administració, com pel fet que li podem concedir en l'any que la nostra Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes celebra el quarantè aniversari de la seva creació com a Escola Universitària de Mestres d'Osona.

I

Maria Teresa Codina i la UVic-UCC s'havien d'acabar trobant. Com hem pogut sentir, la influència de Maria Teresa Codina és importantíssima en la història recent de l'educació a Catalunya. Va passar, molt resumidament, de no voler ser mestra a crear una escola per fer front a l'ensenyament més adoctrinador que formador de la dictadura; a la formació de mestres des de la creació de l'Escola de Mestres Rosa Sensat; a la creació d'escoles pensant en uns alumnes amb requeriments especials com els fills de les famílies gitanes de can Tunis. Així doncs, la seva tasca formativa i social ha resseguit el fil de la nostra història contemporània, sempre en el lloc adequat per mirar de construir una escola catalana educadora i acollidora per a tothom, però especialment per a les classes socials més desfavorides.

Per l'altra banda, l'origen de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya l'hem d'anar a buscar en la creació de l'Escola Universitària de Mestres d'Osona el 1977, és a dir, que els nostres orígens es troben en la formació de mestres quan aquests estudis van passar a ser universitaris. No és estrany, doncs, que la Universitat tingui aquesta

formació com un referent permanent en la seva història i evolució, i que aquest Doctorat *Honoris Causa* a la vostra persona i la vostra feina de vida sigui també per a nosaltres un recordatori de la importància de la formació dels mestres tant des d'un punt de vista de continguts acadèmics, com des del punt de vista dels valors intrínsecs a la seva funció a la societat i fins i tot de les possibilitats que l'amor per la formació dels infants i els adults de qualsevol edat i condició els pot obrir si la passió per la feina és prou intensa i la voluntat de reeixir-hi i de teixir complaciments és prou consistent.

Maria Teresa Codina és una mestra ben coneguda entre nosaltres, per a l'Escola de Mestres primer i per a la Facultat d'Educació després ha estat sempre una figura respectada i tinguda com un dels models orientadors per a la formació dels mestres. L'any 2007 Eumo Editorial va editar el seu llibre *Educar en temps difícils. Escola Talitha 1956-1974*, en què relata la història de la primera escola que ella va crear per –tal com diu Bru Rovira en el pròleg– “recuperar el fil escapat de la tradició pedagògica catalana, tan rica durant la Mancomunitat i la República, i perseguida i desmuntada completament per la dictadura”.

La seva figura va tenir també entre nosaltres un lloc d'honor en l'exposició –i en el llibre que se'n va fer– *Mestres i Pedagogues*, que va anar a càrrec dels professors Isabel Carrillo i Antoni Tort, i que repassa les biografies d'una dotzena de dones representatives de l'avenç de l'educació catalana al segle xx. En aquesta exposició es destaca una frase del llibre *Una escola per a tots i una educació per a cadascú* que va publicar l'Ajuntament de Manresa el 1993, i que diu: «No es tracta únicament de garantir que tots els infants tinguin atès el seu dret a l'escolaritat en l'aspecte administratiu, sinó que ens referim a la funció que l'escola té com a principi d'educar tots els seus alumnes. L'afirmació: “una escola per a tots i una educació per a cadascú” comporta, en l'àmbit dels alumnes, el dret de cadascun d'ells a rebre l'educació adequada i suposa, en l'àmbit del centre, atendre la diversitat que presenten els alumnes».

Aquesta és una idea que podria estar gravada al frontispici de nostra Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes, perquè ens representa.

2

Aquest d'avui és un acte de reconeixement i d'admiració per una trajectòria i una feina realment exemplars, i d'acolliment entre nosaltres d'una gran mestra perquè puguem seguir i ampliar, en la mesura de les nostres possibilitats, l'exemple que ens heu donat per aconseguir a una educació de qualitat per a tothom.

Així doncs, la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya és des d'avui també la vostra universitat. Des d'avui formeu part de la nostra comunitat universitària i així us acull el nostre Claustre de doctors i doctores, per tal que els vostres coneixements, el vostre exemple i la vostra lliçó de vida reverberi entre els nostres estudiants, el nostre professorat i tots els qui formem part d'aquesta Universitat.

Permeteu-me explicar-vos, Maria Teresa, que la medalla que us hem imposat, identificativa dels nostres doctors d'honor, és obra de l'escultor Emili Armengol, inspirada en la lletra A d'un alfabet d'orfebreria carolíngia que rememora els orígens dels estudis superiors a Europa amb els escriptòrums i les escoles catedralícies.

Es tracta d'una A sense travessar amb un sol al capdamunt, que simbolitza els coneixements que creixen i conflueixen cap al vèrtex del saber i que, des d'allà, com un sol ixent, il·luminen les intel·ligències humanes.

En aquests actes de gran solemnitat els doctors de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya es distingeixen amb una medalla en forma de cercle amb el lema "Esmerçar la vida al servei de la ciència i la comunitat". Un lema que sintetitza perfectament la missió que aquesta Universitat s'ha imposat: servir el saber i el país des de la docència, la recerca i la transferència de coneixement.

Aquest cercle és el mateix que representa el sol a la part superior de la lletra A de la medalla del Doctorat *Honoris Causa*, que irradia cap al conjunt de la societat en forma de coneixements, d'investigació i d'innovació. La medalla dels nostres doctors simbolitza la unitat del saber i els emplaça i els compromet a transmetre'l a la societat. Alhora, és una baula que els uneix al col·lectiu dels seus iguals que treballen i investiguen a tot el món per al conjunt de la humanitat.

3

Aquest d'avui és també el meu darrer acte de lliurament d'un doctorat *honoris causa* ja que, com tots vostès deuen saber, el mes que ve acaben els meus vuit anys de mandat al capdavant del Rectorat de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya. Aquest és també el darrer acte important que presideixo com a rector i em sento profundament honrat que hagi estat la concessió d'aquest reconeixement acadèmic a una persona tan bona, tan forta i que ha estat, és i serà un model per als i les nostres estudiants de Mestre, però també de qualsevol altra carrera universitària, perquè la vostra dedicació, Maria Teresa Codina, la vau aplicar a l'ensenyament, però el vostre esperit de servei a la comunitat, i sobretot als seus sectors més desafavorits, ha d'il·luminar totes les professions, i així espero que ho faci a la nostra universitat.

4

Vull acabar la meva intervenció agraïnt al Dr. Joan Soler la magnífica i aclaridora *Laudatio* que ha fet de Maria Teresa Codina i de la seva tasca com a educadora i impulsora d'iniciatives i centres de formació.

Al Dr. Eduard Ramírez, degà de la Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes, l'apadrinament que ha fet de la nova doctora *honoris causa* de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya.

A l'artista Dra. Montsita Rierola vull agrair-li la cessió de la imatge que hem utilitzat en totes les publicacions i que quedarà com a emblema del Doctorat *Honoris Causa* de Maria Teresa Codina.

I al claustre de doctores i doctors de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya vull agrair-li el gest solemne i amable d'acompanyament i d'acollença que ha tingut envers la nova doctora d'honor de la nostra universitat.

Un agraïment també per als mestres de les diferents escoles i els representants de les institucions en les quals heu intervingut que han volgut acompanyar-vos en aquest acte.

Naturalment, he d'expressar el meu agraïment a totes les persones dels diversos serveis que, d'una manera o altra, però sempre amb una professionalitat inqüestionable, han col·laborat en el desenvolupament d'aquest acte de Doctorat *Honoris Causa*.

Moltes gràcies a tots vostès, membres del Consell de Direcció de la Universitat, membres dels patronats de la Fundació Universitària Balmes i de la Fundació Universitària del Bages, professores i professors, professionals, estudiants, familiars i amics de Maria Teresa Codina, per la seva assistència en aquest acte d'investidura com a doctora d'honor.

Benvinguda, Maria Teresa Codina, a la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya. Sou a casa vostra.

LA MEDALLA DE DOCTOR/A *HONORIS CAUSA*

La medalla que distingeix els doctors o doctores *honoris causa* de la nostra universitat la conformen un cercle de plata gravat amb la llegenda de la UVic-UCC *Scientiae patriaeque impendere vitam*, en el qual s'imbrica la lletra A, formada per dues peces mòbils de metall, de manera que permeti la doble funció de medalla i d'element autoportant.

El disseny, d'Emili Armengol, s'inspira en l'emblema de la UVic-UCC, la lletra A d'un alfabet d'orfebreria carolíngia que es troba al monestir de la ciutat occitana de Conques, i que rememora els orígens dels estudis superiors a Europa amb els escriptòriums i les escoles catedralícies. Es tracta d'una A sense travessar amb un sol al capdamunt, que simbolitza els coneixements que creixen i conflueixen cap al vèrtex del saber i que, des d'allà, com un sol ixent, il·luminen les intel·ligències humanes.

Emili Armengol (Barcelona, 1943), és autor de la coneguda Porta dels Països Catalans a Salses. L'any 2007 va ingressar com a cavaller en l'Orde de les Arts i Lletres per la seva aportació a la cultura i l'art francesos.

LA MEDALLA DE DOCTOR/A DE LA UVIC-UCC

Els doctors i doctores de la Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya es distingeixen, en aquestes cerimònies, amb una medalla basada en el sol de la part superior de l'emblema de la UVic-UCC, redissenyat per Emili Armengol com un cercle de plata amb la llegenda de la Universitat.

LA CAPLLETRA DE LA DOCTORA *HONORIS CAUSA*

La caplletra T, commemorativa del doctorat *honoris causa* de Maria Teresa Codina i Mir, obra de l'artista Montsita Rierola, la conformen dues aspes helicoidals posades perpendicularment. El resultat és una imatge de traç minimalista però de màxima expressivitat que ens parla de l'espai obert, del vent i de la capacitat de treure'n profit per als interessos de les persones, sigui per generar energia, sigui per navegar o per volar, per anar sempre més enllà d'on som ara com a persones i com a societat. Ens parla d'un impuls natural i de la capacitat que tots podem tenir d'aprofitar-ne el do.

MONTSITA RIEROLA DE MAS

Montsita Rierola de Mas (Santa Eulàlia de Riuprimer, 1971). Artista visual. Doctora en Belles Arts per la Universitat de Barcelona (2017). Membre del Grup de Recerca Coneixement i Didàctica de la UVic-UCC. Màster en Producció Artística i Recerca per la Facultat de Belles Arts de la UB (2008). Llicenciada a la Facultat de Belles Arts de la UB (2006). Diplomada en Mestre d'Educació Infantil a la UVic-UCC (1997). Professora de la Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes de la UVic-UCC. Membre vocal d'H, Associació per a les Arts Contemporànies de Vic.

Darreres exposicions: *El relat d'una exposició*, amb la peça participativa *Fes-te el lleó!*, amb Jordi Lafon, a Can Palauet, Mataró (2017). *Com una cadira*, amb la peça *N'hi ha per llogar-hi cadires!*, a La Casa Elizalde, Barcelona (2017). *Sota l'ombra de la participació*, en el projecte *Tela Per Fer*, amb la peça *Passar-se la pilota*, ACVic (2018).

Universitat de Vic
Universitat Central de Catalunya

Carrer de la Sagrada Família, 7
08500 Vic, Barcelona
Tel. 93 886 12 22
Fax 93 889 10 63
www.uvic.cat